

TANULMÁNYAIKBAN (IS) KITARTÓBBAK A SPORTOLÓK?

KOVÁCS KLÁRA

Debreceni Egyetem, Bölcsészettudományi Kar, Nevelés- és Művelődéstudományi Intézet,
Felsőoktatási Kutató és Fejlesztő Központ (CHERD-H)

Tanulmányunkban¹ feltártuk a sportolási szokások és a tanulmányi eredményesség egy fontos mutatójának, a tanulmányok melletti kitartás (perzisztencia) közötti összefüggéseket magyarországi és romániai (partiumi) felsőoktatási intézmények hallgatóinak körében ($N = 2619$). Megvizsgáltuk a sportolási szokások és intézményi formák szerint elkülönülő hallgatói csoportok közötti különbségeket a perzisztencia egyes állításaiban és összemutatójában. A kutatás elméleti háttéréhez a fejlődési modellt, a zero-sum és a hallgatói integrációs modell elméleteket használtuk fel. Eredményeink szerint a fejlődés modell elmélet a leggyakrabban sportolók kiemelkedő eredményeiben látszik érvényesülni, de fontos kiemelni, hogy a legnagyobb szerepe az alkalmi, társak kedvéért sportoló hallgatók közé tartozásnak van. Az egyetemi sportklubban sportolók a legkevésbé elszántak a tanulmányaik befejezését illetően, miközben a nem sportkörtagok érték el a legmagasabb pontszámokat.

Kulcsszavak: sportolás, perzisztencia, intézményi integráció, felsőoktatás

In our study the relationship between sporting habits and an indicator of academic achievement (persistence) is explored among the students of Hungarian and Romanian higher education institutions ($N = 2619$). We researched differences of each items and the index of persistence between students of different sporting groups and sport memberships. The theoretical background is based on the development model, zero-sum and student integration model theories. According to our results the development model theory seems to be valid among students who do sport the most frequently. We can see that the occasional, social-community-focused sporting groups have the highest positive impact on persistence. Sporting students who are inside the higher education institutions are the least persist, while students who are not members of any sport communities achieved the highest point.

Keywords: sport activity, persistence, institutional integration, higher education

Levelező szerző: Kovács Klára, Debreceni Egyetem, 4032 Debrecen, Egyetem tér 1.
E-mail: Kovacs.klara@arts.unideb.hu

¹ A tanulmány a 123847 számú projekt a Nemzeti Kutatási Fejlesztési és Innovációs Alapból biztosított támogatással, a K_17 pályázati program finanszírozásában valósult meg.

Bevezetés²

Tanulmányunkban a sportolási szokások és a tanulmányi eredményesség egy speciális dimenziója közötti kapcsolatot tárjuk fel. Arra vagyunk kíváncsiak, hogy a sportolás különböző formái, típusai miként befolyásolják a hallgatók tanulmányok melletti kitartását, azaz a perzisztenciát. A perzisztencia tulajdonképpen a lemorzsolódás ellentéte, tehát a hallgató kitart az intézménye és a tanulmányainak sikeres befejezése, a diplomaszerzés mellett, azonban értelmezésünkben ennél többet is jelent: annak foka, hogy mennyire elkötelezett a tanulmányok sikeres teljesítése mellett (elkötelezettség), mennyi erőfeszítést hajlandó/képes tenni annak érdekében, hogy sikeresen elvégezze tanulmányi kötelezettségeit (tanulmányi énhatékonyság) (*Tinto 1997; Pascarella–Terenzini 1980*). Ily módon a perzisztencia egy, a lemorzsolódás szempontjából is kiemelkedően fontos eredményességi mutató.

Elemzéseinkhez a Felsőoktatási Kutató és Fejlesztő Központ (CHERD) 2012-es HERD³ kutatásának adatbázisát használtuk fel ($N = 2619$), melynek keretében Magyarországon az Észak-alföldi Régió, illetve Romániában a partiumi felsőoktatási intézmények hallgatóit kérdeztük meg. Mivel a régióban nem történt hasonló vizsgálat, ezért kutatásunk feltáró jellegű.

A sportolás és tanulmányi eredményesség/perzisztencia összefüggéseinek vizsgálatához három elméleti pillérre támaszkodtunk: a fejlődési modellre, Coleman társadalmi tőke és zero-sum elméletére, illetve *Tinto (1997), Pascarella és Terenzini (1980)* hallgatói integrációs modelljére. A fejlődési modell elmélet a sportolás pozitív, míg Coleman semleges, illetve negatív hatását hangsúlyozzák. A fejlődési modell elmélet a sportolás pozitív személyiségfejlesztő hatásaira hívja fel a figyelmet: olyan készségeket, képességeket, tulajdonságokat fejleszt, melyek fontosak lehetnek a tanulmányok, később pedig a munkavállalás során (úgy, mint a kemény munka tisztelete, kitartás, magabiztosság, csapatmunka, szociális, vezetői készségek stb.). A rendszeres fizikai aktivitás csökkenti normaszegő magatartást az iskolában és a lemorzsolódás esélyét (*Trudeau-Shephard 2008*).

Minta és módszerek

Az elemzéshez a HERD kutatás kérdőíves felméréséből származó adatbázist használtuk fel. Kutatásunk célcsoportját a következő évfolyamok nappali tagozatos, állami és költségterítéses hallgatói alkották: BA/BSc képzések 1. és 3. évfolyamai, MA/MSc képzések 1. évfolyamai, valamint az osztatlan képzések 1. és 4. évfolyamai. A kérdőíveket kérdezőbiztos jelenlétében 2012 márciusa és júniusa között töltötték ki a hallgatók a következő intézményekben: Debreceni Egyetem, Nagyváradai Egyetem, Partiumi Keresztény Egyetem, Nagyváradai Emanuel Egyetem, Nyíregyházi Főiskola, Debreceni Református Hit tudományi Egyetem Kőlcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskolai Kar, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ungvári Nemzeti Egyetem Magyar Tannyelvű Humán- és Természettudományi Kar, a Babeş–Bolyai Tudományegyetem Szatmárnémeti Kihelyezett Tagozata. A teljes minta 2728 fő volt. Az ukrán mintát, kis elemszáma és

² A tanulmány a Bolyai János Kutatói Ösztöndíj és az Emberi Erőforrások Minisztériuma ÚNKP-18-4-DE-61 kódszámú Új Nemzeti Kiválóság Programjának támogatásával készült.

³ Higher Education for Social Cohesion – Cooperative Research and Development in a Cross-border Area (HURO/0901/253/2.2.2.) című kutatási projekt (2011–2012). A kutatás vezetője: Kozma Tamás.

torzító hatása miatt, kihagytuk az elemzésből, így a minta végső elemszáma 2619 fő. A minta karonkénti reprezentativitását súlyozással biztosítottuk.

A perzisztencia mérésére *Pusztai* (2011; 2016) munkái alapján egy kétdimenziós (tanulmányi cél melletti elköteleződés és a tanulmányi énhatékonyság dimenziója), kilenc íteemből álló kérdéssort alkalmaztunk (Cronbach = α , 844). Főkomponens-elemzéssel hoztuk létre a perzisztencia-főkomponenst (Principal Components, KMO = 0,863, Magyarózott variancia értéke 44,98%, Mean = 72,93 pont). Az egyes változók és a főkomponens értékét 0–100 fokú skálává alakítottuk át.

A sportolás gyakoriságának méréséhez megkérdeztük a válaszadókat, hogy milyen gyakran végeznek legalább 45 percig tartó közepes intenzitású sporttevékenységet a kötelező testnevelés órán kívül (1 soha, 6 heti háromszor vagy többször, melyet 0–100 fokú skálává alakítottunk át). A válaszok alapján három sportolói csoportot alakítottunk ki: nem sportolók, ritkán és rendszeresen sportolók. Arra is külön rákérdeztünk, hogy versenyszerűen sportolnak-e egyesületi keretekben. Klaszteranalízissel négy sportolói típust különítettünk el a sportolás iránti attitűdök, a sportolás gyakorisága és a versenysport változók bevonásával. Ezek a következők: 1. élménykereső verseny (16,5%); 2. rendszeres, rekreációs szabadidő (43,8%); 3. alkalmi, társak kedvéért (11,2%); 4. nem sportolók (28,4%) (*Kovács* 2015). *Pascarella* és *Terenzini* (1980) elméletéhez kapcsolódóan az intézményi integráció/interakció mérésére megvizsgáltuk az önkéntes közösségekbe való tartozást: megkérdeztük, hogy tagja-e a hallgató valamilyen intézményen belüli vagy kívüli csoportnak, klubnak, szervezetnek, köztük a sportklubot, -kört is (igen, egyetemen belül; igen, egyetemen kívül; igen; mindkettőben; nem, de szeretne tag lenni; nem és nem is szeretne).

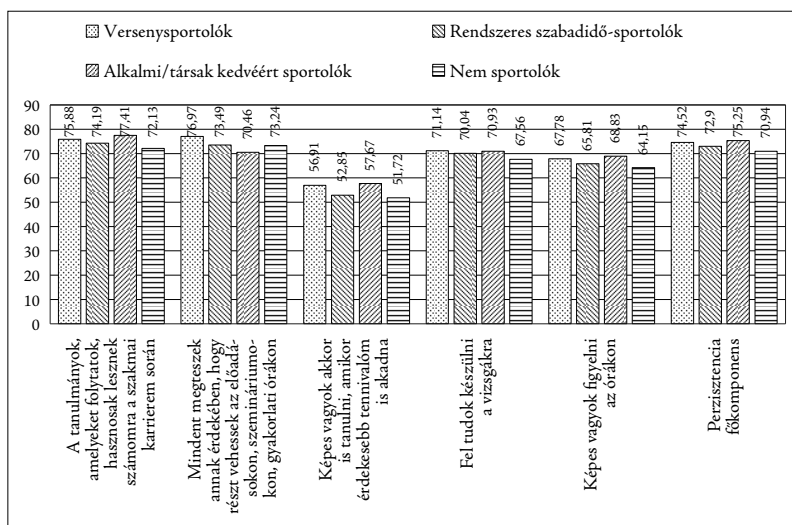
A magyarázó változók közé beemeltük a legfontosabb társadalmi-demográfiai változókat: ország, nem, szülők iskolai végzettsége, lakóhely településtípusa, szubjektív, relatív és objektív anyagi helyzet. A relatív és objektív anyagi helyzetet mérő skálákat 0-tól 100-ig tartó skálává kódoltuk át, ahol 0 jelentette a legrosszabb, 100 pedig legjobb helyzetet, ez utóbbit, valamint a szubjektív skálát dummy változóvá kódoltuk át (0 átlag alatt, 1 átlag felett).

Eredmények

A sportolás különböző formáinak összefüggései a perzisztenciával

Varianciaelemzéssel vizsgáltuk meg, hogy a sportolás gyakorisága, a hallgatói sportolási szokások mentén kialakított csoportokban, a versenyszerűen sportolók és nem sportolók, valamint az intézményen belül, kívül, esetleg mindkettőben vagy egyikben sem sportoló hallgatók között milyen különbségeket fedezhetünk fel a perzisztenciát mérő kilenc állításban és a főkomponensben. A leggyakrabban sportolók nyilatkoztak úgy leginkább, hogy nagyon elszántak a tanulmányaik befejezését illetően (83,6 pont), őket követték a nem (81,52) és az alkalmi sportolók [81,13 pont, $F(2,2427) = 3,019$]. A versenyszerűen sportolók magasabb pontszámot értek el abban, hogy hasznosnak látják tanulmányaikat [78,14 vs. 73,91 pont, $F(1,2402) = 6,002$], s képesek akkor is tanulni, ha érdekesebb teendők is akad [59,45 vs. 53,25 pont, $F(1,2500) = 8,964$]. Azonban a nem versenyszerűen sportolók értettek egyet inkább azzal, hogy minél jobb tanulmányi eredményeket szeretnének elérni [81,24 vs. 76,64 pont, $F(1,2491) = 8,161$].

A kutatás következő lépéseként megvizsgáltuk a sportolási szokások mentén kialakított hallgatói klaszterek különbségeit a perzisztencia egyes itemeiben és főkomponensében. A szignifikáns különbségeket mutató változók közül vagy az alkalmi, vagy a versenysportolók érték el a legmagasabb pontszámot, de a két csoport között szinte minden esetben alig van különbség, ami azt eredményezi, hogy összességében az alkalmi sportolókra jellemző leginkább a perzisztencia [75,25 pont, $F(3,2246) = 6,081$], de alig maradnak el tőlük a versenysportoló klaszterbe tartozó hallgatók (74,52 pont). Az alkalmi sportolók érzik leginkább, hogy hasznosak a tanulmányaik (77,41 pont, versenysportolók [75,88 pont, $F(3,2400) = 3,969$], és hogy képesek az órákon figyelni 68,83, versenysportolók: [67,78 pont, $F(3,2502) = 3,562$], illetve akkor is tanulni, amikor nem igazán van kedvük hozzá [57,67, versenysportolók: 56,91 pont, $F(3,2498) = 4,966$]. A versenysportolói klaszterbe tartozók jelezték leginkább, hogy mindent megtesznek az órákon való részvételért [76,97 pont, $F(3,2497) = 7,291$], de ez épp az alkalmi sportolókra jellemző a legkevésbé (70,46 pont), és hogy fel tudnak készülni a vizsgákra [71,14 pont, alkalmi sportolók 70,93 pont, $F(3,2519) = 2,823$]. Ezek az eredmények két dologra hívják fel a figyelmet: az első az, hogy versenysportolóink esetében nem igazolódik Coleman elmélete, hiszen nagyon is komolyan veszik az óralátogatást, a vizsgákra való felkészülést, saját bevallásuk szerint rájuk jellemző az, hogy nagy erőfeszítéseket tesznek az órai és vizsgakötelezettségek minél sikeresebb teljesítéséhez. Másrészt esetükben a sportolás önbizalomnövelő hatásának is szerepe lehet, hiszen ők érzik leginkább úgy, hogy fel tudnak készülni vizsgákra: több kutatás is igazolta a sportolás pozitív hatását az önbizalomra, melynek köszönhetően a rendszeres testedzés, az újabb és újabb egyéni vagy éppen csapattal átélt sikerek, kitűzött célok elérése hozzájárul önmagunk elfogadásához, az elégedettséghez, s így előbb-utóbb a magasabb önbizalomhoz (Frost & McKelvie, 2005; Greenleaf–Boyer–Petrie 2009). Ezek a pszichológiai és mentális változások természetesen nemcsak a sport-

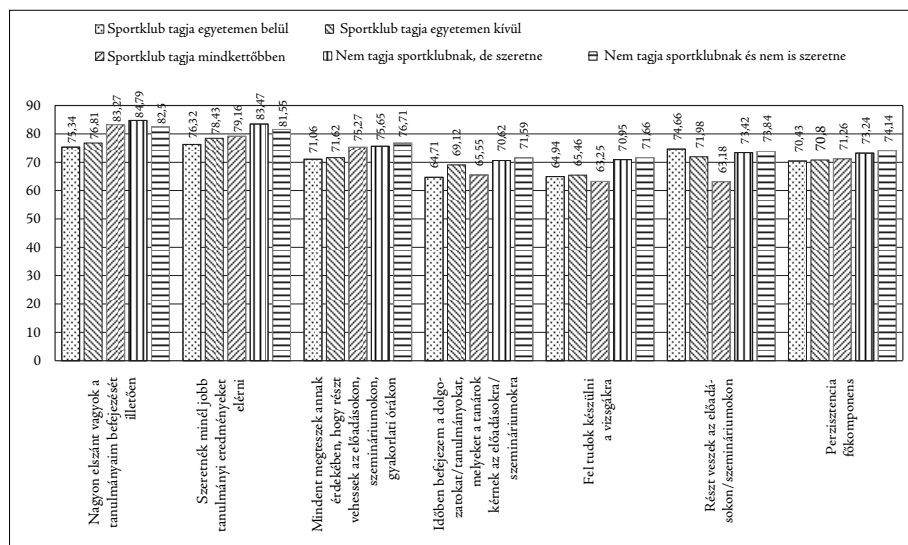

1. ábra: A sportolási szokások mentén kialakított hallgatói csoportok különbségei a perzisztencia egyes itemeiben és főkomponensében (pontszámok 0–100 fokú skálán, $p \leq 0,005$). Forrás: HERD 2012

tevékenységben érzékelhető, hanem a transzferhatásoknak köszönhetően kihatnak az élet más területeire is, mint a tanulás vagy a munka.

A sportklubtagság intézményi hátrét tekintve hat állításban és a főkomponensben is szignifikáns különbségeket találtunk az egyes csoportok között. Szignifikánsan a legalacsonyabb pontszámot érték el az egyetemi sportklubok tagjai abban, hogy nagyon elszántak a tanulmányaik befejezését illetően [75,34 pont, $F(4,2349) = 12,804$], minél jobb tanulmányi eredményeket szeretnének elérni [76,32 pont, $F(4,2360) = 5,583$], időben befejezik a dolgozatokat, tanulmányokat az órákra [64,71 pont, $F(4,2368) = 4,089$], mindent megtesznek az előadásokon való részvételért [71,06 pont, $F(4,2366) = 3,896$], azonban ennek ellenére ők vesznek részt leginkább – bevallásuk szerint – az előadásokon/szemináriumokon [74,66 pont, $F(4,2370) = 4,594$]. Mindezek eredményeképpen ők érték el a legrosszabb eredményt a perzisztencia összemutatójában [70,43 pont, $F(4,2134) = 4,042$]. Egyetemen kívüli vagy mindkettőben sportoló hallgatók egy tényező mentén sem érték el a legjobb eredményt, általában átlag körüli pontszámokat értek el. Két esetben azok a hallgatók érték el a legmagasabb pontszámot, akik nem tagjai sportegyesületnek, de szeretnének: ők a leginkább elszántak a tanulmányok befejezését illetően (84,79 pont), illetve a legjobb eredményeket igyekeznek elérni (83,47 pont). A többi szignifikáns különbséget mutató változóban és a perzisztencia főkomponensében (74,14 pont) azok a diákok érték el a legjobb eredményt, akik nem tagjai sportklubnak és nem is szeretnének csatlakozni: ők azok, akik legtöbbet teszik meg az órákon való részvételért (76,71 pont), leginkább igyekeznek időben befejezni a dolgozatokat, felkészülni az órákra (71,59 pont), vizsgákra [71,66 pont, $F(4,2382) = 8,963$] (2. ábra).

Azok a hallgatók tehát, akik nem tagjai semmilyen sportkörnek, de szeretnének csatlakozni leginkább a tanulmányok szubjektív értékelésében, s az emellett elszántságban értek el kiemelkedően magas eredményt. Azok a diákok pedig, akik egyáltalán nem

2. ábra: A sportklubtagság különbségei a perzisztencia egyes itemeiben és főkomponensében (pontszámok 0–100 fokú skálán). Forrás: HERD 2012

érintettek a sportolás intézményes formájában, minden energiájukat arra fordítják, hogy részt vehessenek az órai munkában, s felkészülhessenek az órákra, előadásokra, vizsgákra, tehát minden idejüket igyekeznek a tanulásra fordítani. Ez lehet az oka annak is, hogy nem tudnak/akarnak időt szánni a sportolásra, legalábbis ennek klubformájára.

Többlépcsős lineáris regresszióval vizsgáltuk meg, hogy miként befolyásolják a sportolási szokásokat mérő változóink a hallgatók perzisztenciájának összemutatóját a legfontosabb társadalmi háttérváltozók kontrollálása mellett (1. táblázat). Eredményeink igazolták a korábbi kétváltozós összefüggéseket az alkalmi sportolók perzisztenciájára vonatkozóan: azok a hallgatók, akik legalább alkalomszerűen, s a klaszter jellemzője alapján nagyrészt társas közegben, a sportoló közösség fontossága miatt sportolnak, magasabb fokú perzisztenciával bírnak függetlenül attól, hogy intézményen belül, kívül, egyáltalán intézményes körülmények között sportolnak-e szabadidős tevékenységként, vagy alkalomadtán versenyeken indulva ($\beta = 0,082$). Az alkalmi sportolás pozitív hatása szintén független nemtől, országtól, gazdasági vagy kulturális helyzettől. Noha láthatjuk, hogy az összes változó bevonásával a sportkörtagságnak nincs szignifikáns befolyásoló

1. táblázat: A sportoláshoz kapcsolódó, valamint a legfontosabb demográfiai és szocioökonómiai háttérváltozók hatása a perzisztencia főkomponensre (β regressziós együtthatók). Forrás: HERD 2012

	1. modell β	2. modell β	3. modell β
Sportolás gyakorisága (0–100)	0,015	0,044	0,051
Tagja sportklubnak egyetemen belül (0 nem, 1 igen)	-0,034	-0,041	-0,034
Tagja sportklubnak egyetemen kívül (0 nem, 1 igen)	-0,034	-0,045	-0,038
Tagja sportklubnak egyetemen belül és kívül (0 nem, 1 igen)	-0,018	-0,016	-0,008
Versenyszerűen sportolók (0 nem, 1 igen)	-0,044	-0,027	-0,031
Versenysportolói klaszter (0 nem, 1 igen)	0,029	0,031	0,026
Rendszeres szabadidő-sportolói klaszter (0 nem, 1 igen)	0,042	0,045	0,042
Alkalmi, társak kedvéért sportolói klaszter (0 nem, 1 igen)	0,082*	0,082*	0,082*
Ország (0 Románia, 1 Magyarország)		-0,114***	-0,114***
Nem (0 nő, 1 férfi)		-0,142***	-0,142***
Objektív anyagi helyzet (0–100)			-0,0096**
Szubjektív anyagi helyzet (0–80)			0,035
Relatív anyagi helyzet (0–100)			0,077*
Lakóhely településtípusa 14 éves korban (0 vidék, 1 város)			0,21
Apa iskolai végzettsége (elvégzett osztályok száma)			0,045
Anyai iskolai végzettsége (elvégzett osztályok száma)			-0,017
R ²	0,003	0,036	0,042*

* $p \leq 0,05$, ** $p \leq 0,01$, *** $p \leq 0,001$

szerepe a perzisztenciában, így az integrációs elmélet ezen a szinten nem igazolódott, de az alkalmi sportolás pozitív hatása mögött ennek társas jellegét feltételezhetjük. Az ebbe a sportolói klaszterbe tartozó hallgatókra jellemző leginkább, hogy a közösségért, sporttársakért szeretnek mozogni, még ha csak alkalomadtán is. Azt láthatjuk, hogy esetükben nem számít, hogy a csapatot/csoportot egyetemi vagy ezen kívüli társak alkotják, a közösség, elsősorban tanulmányokhoz kapcsolódó érték- és normavilága, a társak esetlegesen támogató szerepe (amennyiben hallgatókról van szó) a folyamatos interakciók révén megerősíti az egyént, hogy minél inkább helyt álljon a tanulmányaiban, elkötelezetté teszi a sikeres diplomaszerezésben, s ehhez igyekeznek minden tőlük telhetőt megtenni. Ily módon *Tinto* (1997) integrációs modelljének szociális integrációs dimenziója sajátos módon látszik érvényesülni az alkalmi sportolók körében, amennyiben egyetemi társak körében zajlik ez a sporttevékenység.

A férfiak ($\beta = -0,142$) és a magyarországi hallgatók ($\beta = -0,0096$) alacsonyabb perzisztenciával jellemezhetők, mint a nők és a romániaiak. Ezenkívül az anyagi helyzet két mutatójának van még hatása, de ellentétes előjellel: az objektív anyagi helyzet növekedésével csökken a tanulmányok melletti kitartás mértéke ($\beta = -0,0096$), ugyanakkor minél inkább jobb anyagi helyzettel jellemzi egy hallgató a családját, annál magasabb értéket ér el a perzisztencia összemutatójában ($\beta = 0,077$).

Összegzés és következtetések

Tanulmányunkban feltártuk a sportolási szokások és a tanulmányi eredményesség egy fontos mutatójának, a tanulmányok melletti kitartás (perzisztencia) közötti összefüggéseket magyarországi és romániai (partiumi) felsőoktatási intézmények hallgatóinak körében ($N = 2619$). A kutatás elméleti háttéréhez a fejlődésmodell-, a zero-sum és a hallgatói integrációs modell elméleteket használtuk fel.

Eredményeink nem igazolják egyértelműen egyik elméletet sem, csak bizonyos kérdésekben, sajátos módon érvényesül mindhárom elmélet. A fejlődésmodell-elmélet a leggyakrabban sportolók kiemelkedő eredményeiben látszik érvényesülni a tanulmányok befejezése melletti elszántságban, valamint a versenysportolók körében azáltal, hogy hasznosnak látják tanulmányaikat, képesek minden körülmények között tanulni, mindent megtesznek az órákon való részvételért és ők képesek felkészülni a vizsgákra leginkább saját bevallásuk szerint. Tehát a zero-sum elmélet a versenysportolók esetében nem igazolódott, hiszen ők azok, akik a legtöbb erőfeszítést teszik, hogy teljesítsék tanulmányi kötelezettségeiket, miközben sportolóként is helyt kell állniuk, ennek ellenére, vagy emellett mindkét területen igyekeznek megfelelően teljesíteni, de ami a tanulmányokat illeti, kiemelkedően eredményesek az elköteleződést, szorgalmat, kitartást illetően.

A hallgatói integrációs modell vizsgálatában feltételezéseinkkel ellentétben épp az egyetemi sportklubban sportolók a legkevésbé elszántak a tanulmányaik befejezését illetően, szeretnének minél jobb tanulmányi eredményeket elérni, tesznek meg mindet, hogy részt vehessenek az órákon, időben fejezzék be az órai feladatokat, beadandókat, miközben a nem sportkörtagok érték ezekben a dimenziókban és az összemutatóban a legmagasabb pontszámokat, tehát ők a legelszántabbak és fektetnek legtöbb időt és energiát a tanulmányi kötelezettségek teljesítésére. Ennek háttérében két okot feltételezhetünk: az egyik, hogy amennyiben versenyzőkről van szó, akkor a sporttevékenység-

re, edzésekre, versenyekre való felkészülésre fordított idő, s maga a sportolás fontossága háttérbe szorítja a tanulmányi kötelezettségeket. Másrészt a sportklubtagsággal járó rendszeres interakciók során a szociális integráció részeként a közösség olyan speciális érték- és normarendszert közvetít, mely megerősíti a sportoló identitást, ezzel párhuzamosan háttérbe szorítja a tanulmányi kötelezettségek fontosságát, s esetlegesen ezek negligálását is eredményezheti. Így jelenik meg a zero-sum elmélet a felsőoktatásban tanuló sportoló hallgatók integrációjában is: a sportklubhoz kapcsolódó szociális integráció szorosabb köteléket jelent az egyetemi sportkörhöz, csoporttársakhoz, így az intézményhez is, ezzel párhuzamosan pedig egyre több sportolói köteleiséget és felelősséget, miközben egyre fontosabbá válik a sport és a sportszervezet is, s egyre inkább háttérbe kerülnek a tanulmányi kötelezettségek. Ily módon válik az előny egyben hátránnyá, az intézményi kötődéshez kapcsolódó pozitívumokat kioltja a sportoló létből fakadó izoláció. Eredményeink összhangban vannak azokkal a korábbi kutatási konzekvenciákkal, melyek szerint a túl erős szociális integráció, akár negatív következményekkel járhat (Pascarella et al. 1999; Mangold–Bean–Adams 2003; Pusztai 2011, 2016).

Kiemelkedő szerepe van a perzisztenciában az alkalmi, elsősorban a sportoló társaságért, közösségért folytatott sporttevékenységnek, hiszen a regressziós modellünkben – az összes sportoláshoz kapcsolódó kérdés közül és a társadalmi háttérváltozók kontrollálása mellett – kizárólag ennek van pozitív befolyásoló hatása a tanulmányok melletti kitartásra.

IRODALOM

- COLEMAN, J. S. (1961) *The Adolescent Society*. New York, The Free Press.
- FROST, J. & MCKELVIE, S. J. (2005) The Relationship of Self-esteem and Body Satisfaction to Exercise Activity for Male and Female Elementary School, High School, and University Students. *Athletic Insight*, Vol. 7. No. 4. pp. 36–49.
- GREENLEAF, C., BOYER, E. M. & PETRIE, T. A. (2009) High School Sport Participation and Subsequent Psychological Well-being and Physical Activity: The Mediating Influences of Body Image, Physical Competence, and Instrumentality. *Sex Roles*, Vol. 61. Nos 9–10. pp. 714–726.
- KOVÁCS K. (2015) Magyarországi és romániai hallgatók sportolási szokásait meghatározó szocio-kulturális tényezők. In: Kozma T., Kiss Virág Á., Jancsák Cs. & Kéri K. (eds) *Tanárképzés és oktatáskutatás*. Debrecen, Magyar Nevelés- és Oktatáskutatók Egyesülete. pp. 673–685.
- MANGOLD, W. D., BEAN, L. & ADAMS, D. (2003) The Impact of Intercollegiate Athletics on Graduation Rates Among Major NCAA Division I Universities: Implications for College Persistence Theory and Practice. *The Journal of Higher Education*, Vol. 74. No. 5. pp. 540–562.
- PASCARELLA, E. T. & TEREZINI, P. T. (1980) Predicting Freshman Persistence and Voluntary Dropout Decisions from a Theoretical Model. *The Journal of Higher Education*, Vol. 51. No. 1. pp. 60–75.
- PASCARELLA, E. T., TRUCKENMILLER, R., NORA, A., TEREZINI, P. T., EDISON, M. & HAGEDORN, L. S. (1999) Cognitive Impacts of Intercollegiate Athletic Participation: Some Further Evidence. *The Journal of Higher Education*, Vol. 70. No. 1. pp. 1–26.
- PUSZTAI G. (2011) *A láthatatlan kéztől a baráti kezéig*. Budapest, Új Mandátum Kiadó.

- PUSZTAI G. (2015) *Pathways To Success In Higher Education*. Frankfurt am Main, Peter Lang Verlag.
- PUSZTAI G. (2016) Az intézményi hatás és forrásai. In: Pusztai G., Bocsi V. & Ceglédi T. (eds) *A felsőoktatás (hozzáadott) értéke: Közelítések az intézményi hozzájárulás empirikus megragadásához*. Nagyvárad–Budapest, Partium–PPS–Új Mandátum. pp. 112–137.
- TINTO, V. (1997) Classrooms As Communities: Exploring the Educational Character of Student Persistence. *The Journal of Higher Education*, Vol. 68. No. 6. pp. 599–623.
- TRUDEAU, F. & SHEPHARD, R. J. (2008) Physical Education, School Physical Activity, School Sports and Academic Performance. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, Vol. 5. No. 1. p. 10.